

RAPPORT FRÅN SLF

ANDERS LARSSON

Svenska Ljussättareföreningen (SLF) är sedan några år en samarbetsförening till STTF. SLFs ordförande Anders Larsson informerar här om vad som har hänt i föreningen.

En fantastisk sommar ligger bakom oss och nu väntar den grå vardagen alla som återvänder till sina arbetsplatser. Även de flesta ljussättare har nog upplevt en fantastisk sommar, men eftersom vi är väldigt privilegierade så är det sällan någon grå vardagslunk som vi återvänder till i vårt arbete!

Tvärtom är vårt arbete både bildligt och bokstavligen fyllt av färg och ljus! Av den anledningen kan det verka konstigt att det finns en yrkesorganisation som SLF för Sveriges ljussättare. Vad finns det egentligen för behov som denna förening ska tillgodose?

SLF är en i jämförelse med det 30-årsjubilerande STTF (GRAT-TIS!!) ganska ung förening. Vi har funnits sedan 1992 men det finns ändå anledning att blicka både lite bakåt men framförallt framåt för att på så sätt ge en bild av föreningens verksamhet.

MED FÖREBILDER I OMVÄRLDEN

När föreningen grundades i början av 1990-talet så var det ont om fristående yrkesorganisationer i teatervärlden. För både scenografer och maskörer fanns det utrymme inom ramen för våra fackliga organisationer och med tiden hade säkert även landets ljussättare kunnat få sin specialavdelning för de yrkesutövande medlemmarna.

Ganska tidigt i förarbetet till föreningen stod det dock klart att en fristående, fackligt obunden, yrkesorganisation skulle kunna uppfylla fler av ljussättarnas avsikter med att sluta sig samman.

En av de fackligt obundna förenin-

garna var STTF. Den föreningen riktade sig till hela den teater tekniska kåren, men för de samlade ljussättarna var det viktigt att den kommande föreningen skulle betona frågeställningar kring ljussättning.

Tidigt blev det även uppenbart att denna förening inte bara var av intresse för landets teaterljussättare. Även yrkesverksamma inom dans-, musik-, TV-, event- och miljöljussättning skulle ha stort utbyte av en yrkesorganisation. Även om underlaget till en förening var ljussättare med rötter i många olika typer av ljussättningsuppdrag så var det totala antalet yrkesverksamma förhållandevis få. Ett problem var dock att de var fördelade över hela landet.

Ett sätt att möta detta behov var att i likhet med STTF skapa lokala avdelningar i norr, söder, öster, väster samt i Mälardalen. Därigenom kunde vi hålla kontakt med landets ljussättare samt ge möjlighet att ordna föreningsmöten på hemmaplan.

En viktig inspiration till den nya föreningen utgjordes av den engelska systerorganisationen Association of Lighting Designers – ALD. Deras stadgar gav upphov till intressanta diskussioner kring frågeställningen om hur vi i Sverige skulle definiera kriterierna för en yrkesverksam ljussättare.

MED INTERNATIONELL UTBLICK

I skrivande stund är det bara några veckor till PLASA-mässan i London. Utöver att mässan ger en fantastisk möjlighet till att ta del av alla branschnyheter så är det även mötesplats kollegor emellan. Under de senaste åren har jag i

egenskap av ordförande för SLF även varit inbjuden till ALDs möten under mässan. Deras slutna föreningsmöten har samlat ett antal av Englands mest namnkunniga ljussättare vilka alla har delat med sig av de egna erfarenheterna från olika uppdrag i England. I dessa fall har det mindre rört sig om ljussättningen i sig utan mer varit en genomlysning av praktiska omständigheter samt, inte minst, viktiga frågor kring upphovsrätt samt ersättningsfrågor.

I dessa möten framgår en av de viktigaste funktionerna som ALD fyller för sina medlemmar. Eftersom ett ljussättningsuppdrag i England ersätts bl a utifrån uppdragets omfattning, om det är teater, dans eller musikal samt beroende på teaterns storlek, så är det av yttersta vikt att det förs en dialog ljussättare emellan om vilken ersättning ett vist uppdrag har gett.

Utöver detta har ALD även bevakat att alla frågor kring upphovsrätt, marknadsföring och arbetsförhållanden har följts av branschen. För att underlätta arbetet med kontraktsskrivandet har föreningen även utformat en "rider" vilken behandlar alla kringkostnadsfrågor såsom reseersättning, traktamente, hotellkostnader mm som ska bevakas inför ett uppdrag.

När man möter en systerorganisation som ALD, vilken är 20 år äldre än SLF, är det lätt att tro att denna har lämnat en massa grundfrågor bakom sig och nu blivit en förening som bara är av social betydelse för sina medlemmar. Att så inte är fallet framgår av att man än idag måste bevaka inte bara ersättningsfrågorna, utan även medlemmarnas rätt till att bli omnämnda i program och i annan reklam som rör uppsättningen som ljussättningen görs för.

Naturligtvis kan detta förefalla nedslående för oss i Sverige. Om det nu har tagit de engelska ljussättarna och deras yrkesorganisation så lång tid, och de fortfarande kämpar för vissa frågor, hur länge ska vi då inte behöva hålla på i Sverige?

Å andra sidan kan vi konstatera att vi sedan starten på 1990-talet har fått till en skrivning i Teaterförbundets kollektivavtal som rör just frilansljussättarnas rättigheter och skyldigheter samt minimisättningen vid ett uppdrag.

Även om det inte var SLF som svarade för förhandlingarna, så bidrog vi ändå indirekt till genomförandet genom att ett antal av våra medlemmar, vilka även är TF-medlemmar, gick in med ett helhjärtat engagemang i frågan.

Utöver alla frågeställningar kring avtal i samband med ljussättningsuppdrag är uppgiften att sprida information kring yrket av stor vikt för föreningen. Under årens lopp har vi både hjälpt AMS med information om ljussättaryrket, men även i samarbete med andra föreningar och yrkesorganisationer berättat om ljussättningsprocessen.

Senast i raden på samarbeten var det mycket lyckade mötet "Scandilight 2006" vilket gick av stapeln i Malmö 14-15 juni. Utöver att mötet hade en bra mix mellan information och diskussion i upplägget av seminarier, så fanns det även utrymme för de informella samtalen yrkesmäniskor emellan.

Det är med stor glädje jag kan konstatera att allt det arbete Lars Garpenfelt lade ned på att få ihop

detta skandinaviska ljussättarmöte rönt stor uppskattning bland de deltagande ljussättarna.

Naturligtvis hoppas jag å SLFs vägnar att det ska vara möjligt att göra detta till ett återkommande evenemang eftersom det upplevdes som en stor angelägenhet för landets ljussättare!

Detta var allt för den här gången. Jag hoppas att ni får en intressant höst med många spännande ljussättningsuppdrag. Om ni vill dela med er av någon frågeställning eller berätta om ett speciellt uppdrag är ni välkomna att höra av er till mig.

På återseende i nästa nummer av ProScen.

Palles Punkter

Under Palles avdelning av Scandilight läste han upp en lista över punkter han alltid använder vid ljussättning, som vi tycker går att tillämpa på allt man gör i samband med en produktion.

"Denna listan har väl växt fram över åren. Jag har tagit en del från en föreläsning med Jules Fischer i New York och en del har jag och Hans-Åke Sjökvist diskuterat under en föreläsning i Göteborg 1998. Jag tycker att det är en bra "checklista" att tillgå vid varje produktion man gör."

1. Gör det vackert
2. Gör det intressant
3. Gör det meningsfullt
4. Hitta det oväntade
5. Dynamik - använd dig av stora kontraster och variationer
6. Kom med nya idéer och undvika att hamna i ett fack som ljusdesigner. Det är inte kul att bli

typecastad som ljusdesigner och att bara bli tillfrågad om just "den typen av jobb". Undvik att skaffa dig en "stil" som går igen i alla dina ljussättningar. Även om en och annan trademärkidé kan vara bra.

7. Skönhet är viktigt

8. Lita helt på din egen känsla. Skaffa dig ett starkt självförtroende som du sprider vidare i gruppen.. Men ta det lugnt..Bli inte en besserwässer.

9. Se till att ha god smak. Du måste ha passion till ditt jobb. Det spelar ingen roll vilken produktion du är inblandad i – du måste lära dig att tycka om det du jobbar med annars gör du inget bra jobb. Var en teamplayer! En annan viktig sak: designa inte för andra designers utan för publiken! Det är för dem vi skall göra det ultimata och inte för att imponera på yrkeskollegor.

10. Studera naturen och det verkliga livet. Gå ut och titta på hur ljuset faller i naturen—eller sitt hemma en kväll och tänd ett stearinljus och se hur dagsljuset utifrån sänks och övergår i stearinljusets sken. Lär dig om hur det ser ut runt

omkring dig. Titta på skuggorna i det vardagliga livet – hur faller dom – var nyfiken och ha öppna ögon.

11. Ha självkritik och var ärlig.

12. Ta åt dig av konstruktiv kritik

13. Det finns annat i livet än bara ljussättning

NYCKELORD

- Var entusiastisk
- Ha självförtroende
- Ha disciplin och integritet

KOM IHÅG

- Det är du som är experten i produktionsteamet. Inspirera andra.
- Det är du som kan ge förutsättningarna till de övriga i teamet. Hjälpa andra.
- Men glöm inte att du jobbar i ett team. Samarbeta med andra.

ORDSPRÅK

"det värsta är att sikta lågt - och missa !!!"